

SDH

مندالان که داوای پاراستی جیهانی دهکهن

زانباری دهربارهی مندالانی نههاتوو که داواکاری پیشککش دهکهن
بؤ داواکارانی پابهند بوونی پاراستی جیهانی بؤ مادهدی 4 ی له
یاسای یهکیتی نهورویا ژمارهی 604/2013

ئىمە ئەم نامىلكەيمەن بەتو داوۋە لەبەرئەوۋى تو داوای پاراستنت كرددوۋە و بە ئىمەت ووتوۋە تەمەنت لە 18 سأل كەمتەرە. ئەگەر تو تەمەنت لە 18 سأل كەمتەرە، ئەو تو بە مندال ھەژمار دەكرىت. ھەروەھا تو لە دەسلەتدارن دەبىستىت كە تو بە "مىردمندال" ناو دەبن، كە ھەمان مانای مندالی ھەيە. 'دەسلەتدارن' ئەو كەسانەن كە بەرپرسيارن لە برياردان دەربارەي پاراستنەكت.

ئەگەر بەدوای پاراستنى لىرە لەبەرئەوۋى تو لە ولاتى خۆت ترست ھەيە، ئىمە ئەم شتە بە "داوكردى پەنابەرى" ناو دەبەين. شوينى پەنابەرى ئەو شوينەيە كە پاراستن و سەلامەتى پىشكەش دەكات.

كاتىك داواكارىكى رەسمى پىشكەش بە دەسلەتدارن دەكەيت بو پەنابەرى، ياسا ئەمە بە "داواكارى يان پىشكەشكردن بو پاراستنى جىھانى" ناو دەبات. ئەو كەسەي كە داوای پاراستن دەكات پى دەوترىت "داوکار". ھەندىك جار خەلك دەبىستىت پىت دەلین "داواكارى پەنابەر".

پىويستە دايبابت لەگەلتدا بن، بەلام ئەگەر لەگەلت نىن يان ئەگەر لەوان جيا بوويتەو لە رىگادا، ئەو تو "مىردمندالى بە تەنھايەت".

لەم حالەتەدا، 'نوینەرىكت' بو دايبىن دەكەين، كە كەسكى گەرەپە كە يارمەتیت دەدات لە ماوۋەي پورسەكە. ئەو كەسە يارمەتیت دەدات لە داواكارىكەت و دەكرىت ھاوولیت بكات كاتىك پىويست بىت لەگەل دەسلەتدارن قسە بكەيت. دەتوانىت باس لە كىشە و ترسەكانت بكەيت لەگەل نوینەركەت. نوینەرى تو كارى دلنابوونە لەوۋى باشترین وىستەكانت و جىگەي بايەخ پىدانن، بەو واتايەي كە پىويستىكەنت، سەلامەتیت، تەندروست باشىت، گەشەي كۆمەلايەتیت و بوچوونەكانت بە ھەند وەرەگىرىن. نوینەركەت ھەروەھا ئەگەرەكانى يەكخستنەوۋى خىزان بەھەند وەرەگىرىت.

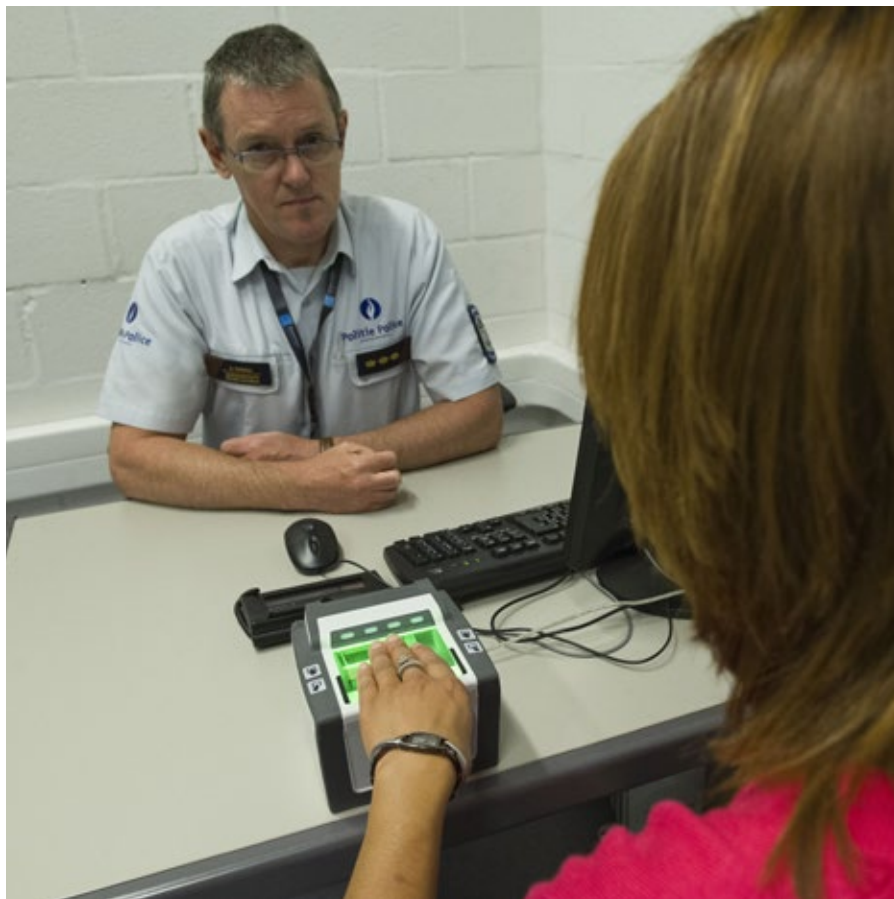
نامىلكەي نىستا تەنھا بو مەبەستى زانىيارە. نامانجى پىشكەشكردى زانىارى پەيوەندىدارە بە رىوشونى دويلبنە بەو كەسانەي داوای پاراستنى جىھانى دەكەن. ماف بان ناچاركردى ياساى دروست ناكات. مافغان و ناچاركردەكانى ولاتان و كەسەكانى لە ژىر رىوشونى دويلبن نەوانەن كە لە ياساى يەكىتى نەوروپادا 604/2013 ھاتوون.

©European Union 2014

بەرھەمىنەنەوۋە رىپىندراوۋە. بو ھەر بەكارھىنانىك يان دووبارە بەرھەم ھىنانەوۋى وىنەكان، پىويستە راستەوخو رىپىندان لە خاوەنى مافى لەبەرگرتەوۋە وەرەگىرىت.

ولاتانی دوبلین 28 ولاتی یهکیتی ئهوروپا دهگرنهوه (نهمسا، بهلجیکا، بولگاریا، کرواتیا، قوبرس، کۆماری چینک، دانیمارک، ئهستونیا، فینلانده، فهرنسا، ئهلمانیا، یونان، ههنگاریا، ئیرلهند، لاتقیاء، لیتوانیا، لوگزامبورگ، مالتا، هۆلهندا، پۆلهندا، پورتوگال، رۆمانیا، سلوفاکیا، سلوونییا، ئیسپانیا، سوید، شانشینه یهگرتووهکانی بهریتانیا، لهگهڵ 4 ولاتی تری " پهیوهندیار " به ریسای دوبلین (نهرویج، ئایسلهند، سویسرا، و لیختنشتاین)).

ئەگەر شتیک هەیه که تیی ناگهیت، داوا له نوینەر هکەت یان دەسه‌لاتدارن بکه یارمهتیت بدن!

گەرچی داوا ی پەنابەریت کردووه لهم وڵاته، له‌وانهیه وڵاتیکی تر کار له‌سەر داواکاریت
بۆ پاراستن بکات.

تەنها یەک وڵات دەشتیت بههه‌ند وەر بگیریت بۆ داواکار یهکەت بۆ پاراستن. ئەمه له یاسا
یهکلا کراو هه‌وه که پێی ده‌وتریت 'رێسای دۆبلین'. ئەم یاسایه ناچارمان ده‌کات ئەوه یه‌کلا
بکه‌ینه‌وه ئایا ئێمه به‌ر پر سیارین له کار کردن له‌سەر داواکار یهکەت یان ئەوه‌ته وڵاتیکی تر
به‌ر پر سیاره - ئێمه ئەمه به 'رێوشوینی دۆبلین' ناو ده‌به‌ین.

ئەم ياسايە لە سەرانسەری ناوچەيەکی جوگرافي جىيەجىدەمکرىت که 32 ولات دەگرىتەوه. (1)
بۆ مەبەستى ئەم نامىلکەيە، ئيمە داوا لەم 32 ولاتە "ولاتانى دويلين" دەکەين.

لە دەسەلاتدارن رامەکه يان بۆ ولاتىکى تری دويلين رامەکه. هەندىک خەلک لەوانەيە پىت بلين که ئەمە باشترين شتە بۆ تۆ که بيکەيت. ئەگەر کەسێک پى ووتى رابکەيت، يان لەگەليان برۆيت، ئەوه راستەوخۆ نوینەرەکەت يان دەسەلاتدارانى حکومى ناگادار بکەوه.

تکايە حکومەت ناگادار بکەوه بە زووترين کاتى گونجاو ئەگەر:

- تۆ بە تەنھايەت، و هەست دەکەيت دايکت، باوکت، برات، يان خوشکت، پورت (2)، مامت، (3)، داپىرت يان باپىرت دەمکرىت لە يەکىک لە 32 ولاتەکەي دويلين بن لە سەر نەخشەي لاپەرە 3؛
- ئەگەر بەلئى، ئايا دەتەوت يان ناتەوت لەگەل ئەوان بژيت؛
- تۆ ھاتوووتە ئەم ولاتە لەگەل کەسێکى تر، ئەگەر بەلئى، لەگەل کى؛
- تۆ پيشووتر چوووتە ولاتىکى تری 32 ولاتەکەي دويلين ی پۆلینکراو؛
- پەنجەمۆرت لە ولاتىکى تری دويلين وەرگىرا: پەنجەمۆر برىتتە لە وینەي گىراوى پەنجەکان که يارمەتيدەرە لە دياربکردنى تۆ؛
- تۆ پيشووتر داواى پەنابەريت کردووه لە ولاتىکى تر دويلين.

زۆر گرنگە که ھاوکارىت ھەبىت لەگەل دەسەلاتدارانى حکومەت و گشت کاتىک راستيان پى بلين.

سىستەمى دويلين دەمکرىت يارمەتيت بەدات ئەگەر کەست لەگەل نىە لە دايک/باوک لە کاتى داواکردنى پاراستن.

ئەگەر زانىبارى تەواومان ھەبىت دەربارەي ئەوان، ئەوه بەدواى دايباب يان خزمەکانت لە ولاتانى دويلين دەگەرىين. ئەگەر بتوانين بيان دۆزىنەوه، ئەوه ھەول دەدەين ئتوہ بەيەکەوه لەم ولاتە کۆ بکەينەوه که دايباب يان خزمەکانت دەژين. ئەو ولاتە ئەو کات بەرپرسيار دەبىت لە کارکردن لەسەر داواکارىت بۆ پاراستن.

ئەگەر بە تەنھايەت و ھىچ ئەندامىکى خىزان يان خزمىک نىە لە ولاتىکى تری دويلين، ئەوه ئەگەرى زۆرە داواکارىەکەت لەم ولاتە کارى لەسەر بکرىت.

(1) لاپەرە 3 بکەوه، نەخشەيەکی نەم ناوچەيەت ھەيە.

(2) خوشکى دايکت يان خوشکى باوکت

(3) برائى دايکت يان برائى باوکت

ھەروەھا لەوانەش ھەلبەرزاردنی ئەو بەکەین داواکار یەكەت لەم وڵاتە ھەلسەنگاندنی بۆ بەکەیت، تەننەت ئەگەر بە یاساش وڵاتیکێ تر بەرپر سيار بێت لەمە. دەتوانین ئەمە بە ھۆکاری مەزبە، خیزانی یان کەلتوری بەکەین.

لەم پروسەشە، گشت کاتیک بۆ باشترین بەرژەو ھەندی تۆ کار دەکەین، و ئەمە تۆ بۆ وڵاتیک نائیرین کە ئەو ھەروە روون بێت مافەکانی مەروفت پێشیل بەکات.

مانای چبە کە ئەمە گشت کاتیک کار بۆ باشترین بەرژەو ھەندی تۆ دەکەین؟ واتە ئەمە پێویستە:

- ئەو بەشکەین بزاین دەشیت تۆ لەگەڵ خیزانەکەت لە ھەمان وڵات کۆ بەکەینەو؛
- دۆنیا بین کە تۆ سەلامەت و پارێزراو دەبیت، بە ئایبەتی لەو کەسانەش کە لەوانەشە بیانەویت بە خراپی مامەلت لەگەڵ بەکەن/ئازارت پێ بەکەین؛
- دۆنیا بین کە بە شێوازیکی سەلامەت و تەندروست گەورە دەبیت، و کە خۆراک و شۆینی مانەوت ھەبە و کە پێویستەکانی گەشەش کۆمەلایەتیت بەدی ھاتوون؛
- بۆچوونەکانی تۆ بەھەند وەر بەگرتن - بۆ نمونە، ئایا دەتەویت لەگەڵ خزمیک بەمێنیتەو یان ناتەویت وا بەکەیت.

تەمەنت

ئەم كەسانەى لە 18 سال زياترن "گەرە"ن. بە شۆهەپەكى جياواز مامەلەيان لەگەل دەكرىت بەراورد بە بە مندالان و ھەرزەكاران ("مىردمندالان").

تكايە راستى دەربارەى تەمەنى خۆت بلى.

ئەگەر ھەر بەلگەنامەپەكت ھەپە لەگەلە خۆت كە تەمەنت نیشان دەدات، بە دەسەلاتدارانى نیشان دە. ئەگەر دەسەلاتداران پرسیارى تەمەنتیان كرد، دەشیت كە پزىشكىك بىھونیت پشكىنى ئەو بەكات بۆ ئەو بزانیٹ تەمەنت 18 كەمترە يان زياترە. تو و/يان نوینەرەكەت پنوپیستە سەرەتا رازى بن بەمە بەرلەوہى ھیچ پشكىنیتیكى پزىشكى ئەنجام بەریت.

لەم دێرانەى خوارووە هەمۆدەدەین باوترین پرسیارەکان وەلام بەدینەووە کە لەوانەى تۆ بیکەیت دەربارەى پرۆسەى دۆبیلین، چۆن دەکریت یارمەتیت بەدات و پێویستە تۆ پێشینی روودانى چى بکەیت:

پەنجەمۆر - نەمە چیه؟ بۆ چى وەر دەگیرین؟

کاتیکی داواکاریەکی بۆ پەنابەری پێکشەش دەکەیت، ئەگەر تەمەنت 14 سالیان زیاتر بێت، وینەى پەنجەکانت وەر دەگیریت (پێى دەوتریت " پەنجەمۆر ") و بۆ داتابەسى پەنجەمۆر "کە پێى دەوتریت یۆرداک" دەگوازیتهوه. پێویستە هاریکاری بیت لەم پرۆسەى - هەموو کەسێک کە ناچار کراون لە رێگەى یاسا پێویستە پەنجەمۆریان وەر بگیریت.

پەنجەمۆرت لەوانەى لە خالێکی پشکنینی بۆ بکریت بۆ زانینی ئەوێ ئەگەر پێشوتر داواى پەنابەری کرد بیت یان بۆ زانینی ئەوێ ئەگەر پێشوتر لە سنوور پەنجەمۆرت وەرگیرا بێت. ئەگەر ئەو بەدۆزێتهوه کە تۆ پێشوتر داواى پەنابەریت لە ولاتی دۆبیلین کردووە، پێویستە بۆ ئەم ولاتە رەوانە بکریت ئەگەر لە باشترین بەرژمۆندى تۆ بێت بۆ ئەوێ بچیتە ئەوێ. ئەم ولاتە ئەو کات بەرپرسیار دەبیت لە کارکردن لەسەر داواکاریت بۆ پاراستنى جیهانى.

پەنجەمۆرت بۆ ماوهى 10 سالی هەڵدەگیرین. دواى 10 سالی، خودکارانه لە داتابەسىکە دەسردرێنهوه. ئەگەر سەرکەوتوو بیت لە داواکاریەکی بۆ پاراستن، پەنجەمۆرت لە داتابەسىکە دەمێنێتهوه تا ئەو کاتەى خودکارانه دەسردرێنهوه. ئەگەر، دواتر، ببیت بە هاوڵاتیەکی ولاتیکی دۆبیلین، پەنجەمۆرت دەسردرێتهوه. تەنها پەنجەمۆر و رەگەزت لە یۆرداک هەڵدەگیرین - ناو، وینە، بەرواری لە دایک بوون و نیشتمانیت بۆ داتابەسى رەوانە ناکرین یان هەلناگیرین. هەرچۆنیک بیت، ئەم زانیاریانە لەوانەى لە سەر داتابەسى نیشتمانیمان هەلبگیرین. داتای هەلبگیراوە لە یۆرداک لەگەڵ هیچ ولاتیکی تر یان ریکخراویکی تر دەروەى ولاتانی دۆبیلین هاوبەش ناکریت.

لە 20ى تەموزى 2015، پەنجەمۆرت لەوانەى لەلایەن دەسەلاتدارانى وەک پۆلیس و نووسینگەى پۆلیسى ئەوروپى (یۆرپۆل) بپشکنریت لەوانەى گەران بۆ پەنجەمۆرت بکات و کە لەوانەى داواى دەسگەشتن بۆ داتابەسى یۆرداک بکەن بۆ مەبەستى رێگری کردن، دۆزینەوه و لیکۆلینەوه لە تاوانە مەترسیدارەکان و تیرۆر.

پنویسته چ زانیاریهک دنیا بکههتهوه که دهسه لاتدارانی حکومت دهیزانن دهرباره ی تو؟

ئهگەر ههیه چاوپنیکهوتنت لهگهڵ بکریت (چاوپنیکهوتنی کهسی) بۆ دیاریکردنی ئهوهی کامه ولات بهرپرسپاره له کارکردن لهسه داواکاری پهناهریت. له چاوپنیکهوتنه، دهسه لاتداری حکومتان 'پروسهی دویلین' بۆ روون دهکهنهوه و ههولدهدن بزنانن ئهگەر شیواو بیت تو لهگهڵ خیزانهکهت یهک بخاتهوه له ولاتیکی تری دویلین.

ئهگەر دهزانیت دایبابت، بر/خوشک یان خزمیکت له ولاتیکی تری دویلین، تکایه ئهوه له بیرمهکه ئههه بهو کهسه بلئیت که چاوپنیکهوتنت لهگهڵ دهکات. زۆرتین زانیاری پێشکەش بکه بۆ یارمهتیمان له دۆزینهوهی ناو، ناوێشان، ژماره تلهفونەکان، هتد خیزان.

لهماوهی ئهه چاوپنیکهوتنه، ههروهها لهوانهیه پرسپارت لئیکریت نایا سهردانی ولاتهکانی تری دویلین. تکایه راستیهکه بلئ.

نوینەر هکەت دەتوانیت هاوڵیت بکات بۆ چاوپێکهوتنهکه، بۆ ئهوهی یارمهتی و پشتیوانیت پیشکەش بکات و ئهو شته ئهجام بدات که بۆ تو باشترینه. ئهگەر هەر هۆکارێکت ههیه بۆ داواکردنی بوونی نوینەر هکەت لهگهڵت، پێویسته به دهسهڵاتدارانی حکومی بلنیت.

له سه رهتای چاوپێکهوتنهکه، نهجامدهری چاوپێکهوتن و نوینەر هکەت پرۆسهکه و مافهکانت بۆ تو روون دهکهنهوه. ئهگەر هەر شتێک ههیه که لێی تیناگهیت، یان ئهگەر پرسیارت ههیه، تکایه پرسیاریان لێبکه.

چاوپێکهوتنهکه مافی خۆته و بهشیکێ گرنگه له داواکاریهکەت.

چاوپێکهوتنهکه بهو زمانه دهییت که تو تێیدهگهیت. ئهگەر ناتوانیت له زمانی بهکارهاتوو بگهیت، دهتوانیت داوای وەرگیرێک بکهیت بۆ یارمهتیدانته له پهیوهندیکردن. وەرگیرهکه پێویسته تهنها ئهو شتانه وەرگیرێت که تو و کهسی چاوپێکهوتنکار دهبلن. وەرگیرهکه پێویست ناکات بۆ چوونی خۆی زیاد بکات. ئهگەر کێشهت ههیه له تێگهیشتن له وەرگیرهکه، پێویسته ئاگاداران بکهیتمهوه و/یان قسه لهگهڵ نوینەر هکەت بکهیت.

چاوپێکهوتنهکه نهینی دهییت. ئهوه واته هیچ زانیاریهک که تو دهییت، بهلهخۆگرتهی ئهو راستیهی تو داوای پاراستنت کردووه له ولاتی ئیمه، نانێردریت بۆ کهسانیک یان دهسهڵاتداران که لهوانهیه به هەر شێوهیهک بێت زیانت پێبگهیهنن یان زیان به نهزامانی خێزانهکەت بگهیهنن که هیشتا له ولاتهکه ئهسلیهکهی خۆتن.

گرنگه که تو و نوینەر هکەت ئاگاداری چوارچێوهی کاتی رێککاری دابین بن!

نایا چهنده کات دهخایه نیت بهر له وهی بزانیته نه گهر پیویست بکات چیت بۆ ولاتیکی تر یان بتوانیت لیڤه به نینته وه؟

چی روو ده دات نه گهر ولاتیکی هه بیت بهر پرسیار بیت بۆ کارکردن له سه داواکاریه کهت؟

← نه گهر نه مه به کهم داواکاری په نابهریته له ولاتی دوبلین، بۆ ولاتیکی تر ده نیردرییت له بهر نه وهی دایک، باوک، براه، خوشک، پور، مام، خال، داپیر، یان باپیرت لهو ولاتهیه و تۆ ده چیته لای نهو/نهوان بهیه که وه ده میننه وه بۆ هه لسه نگاندنی داها توی داواکاری په نابهریته. (4)

← نه گهر داوا په نابهریت نه کرد به لام له ولاتیکی تری دوبلین داوا په نابهریت کردوو له رابردوودا، له وانیه بۆ نهو ولاته بگهر ینرینته وه تاو مکو ده سه لاتداری نهو بتوان کار له سه داواکاری په نابهریت بکهن. (5)

له هه رووک حالت، له وانیه نا پینج مانگ بخایه نیت بۆ نه وهی بریاریک بدریت له سه گواسته نه وهی تۆ بۆ ولاتیکی تر، یان لهو ساته ی تۆ داوا په نابهریته کردوه یان لهو ساته ی نیمه زانیان که تۆ داوا پاراستنی جیهانیت له ولاتیکی تری دوبلین کردوه. ده سه لاتداریان ناگادارت ده که نه وه ده بریاره ی نه م بریاره به زووترین کاتی گونجاو داوا ده رچوونی بریاره که.

← نه گهر داوا په نابهریت له ولاته نه کردوه و داواکاری په نابهری پینشووت له ولاتیکی تر ره تکرایه وه داوا ته او هه لسه نگاندنی بۆ کرا، پیویسته یان داوا له ولاته که ی تر بکهین بۆ بگهر یننیه وه، یان بهر دهوام بین له گهر اندنه وه بۆ ولاته که ی خۆت یان بۆ مانه وهی هه می شه یی یان بۆ ولاتیکی سنییه می نارام.

نه گهر بریار به دین که ولاتیکی تر بهر پرسیاره له داواکاری په نابهریت، کاتیک نهو ولاته ی که داوا لیکراوه بهر پرسیاریته و بهرگریته بۆ په سه نکردنی تۆ بۆ نه نجامدانی نه مه، تۆ به ره سه ی ناگادار ده که یننیه وه ده بریاره ی نهو راستیه ی نیمه کار له سه داواکاریه کهت ناکهین بۆ پاراستنی جیهانی و له بری نه وه تۆ بۆ ولاتیکی بهر پرسیار ده گوازی نه وه.

(4) له وانیه یه خه لک بییستیت نه م شته به ' وهرگرتنی بهر پرسیاریته ی' ناو بنین.

(5) له وانیه یه خه لک بییستیت نه م شته به ' گهر اندنه وه' ناو بنین.

گواستنەو مەکت له ماوهی شەش مانگدا
 روو دەدات لەو ساتە و لاتەکە تر
 پەسەندی بەر پرسیار یەتیەکە دەکات بۆ
 تۆ، یان بریاری کوتای تێهەڵچوونەو مەیک
 یان پێداچوونەو مەیک، ئەگەر رازی
 نەبیت و بریار بدەیت تانە لەم بریارە
 بدەیت (سەیری بەشی خوارەو بەکە
 مانای ئەمە روون دەکاتەو!) ئەم
 سنوورداریە کات دەکریت درێژ
 بکرتەو بۆ یەک ساڵ ئەگەر تۆ بەند
 بکرتیت، یان بۆ 18 مانگ ئەگەر
 رابکەیت.

©iStockphoto / Joe Gough

چی دهبیت نهگەر تو نهتهویت بچیته ولاتیکی تر؟

قسه لهگهل نوینههکعت بکه دهرباره ی نهمه!

نهگەر بریار بدهین پیویسته تو ولاتیکی تر بچیت بو نهوهی داواکاریهکعت ههلسهنگاندنی بو بکریت لهوی و توش بومه رازی نهبیت، ههلی نهوت ههیه تانه لهم بریاره ی گواستهوه بدهیت. نیمه به "تیئهلهچوونهوه" یان "پیداچوونهوه" ناو دهبین.

کاتیک که بریاری راگواستهوه له کاربهدهستان و مردهگریته، 21 رۆژ کانت ههته داوی گورانکاری له سهه نهو بریاره بکهیت به ریگی پیوهندیکردنهوه به دادگای ئیداریوه. زور گرنه که تو تیئهلهچوونهوهیهک له ماوه دیاریکراوهکه پیشکمش بکهیت. پیویسته نوینههکعت یارمهتیت بدات دهرباره ی نهمه.

- تو ماوه (7) رۆژت ههیه بو داواکردنی ههلهپهساردنی گواستهوهکعت لهو کاتهی تیئهلهچوونهوهکعت ههلسهنگاندنی بو دهگریته. دادگایهک یان دهستهی دادوهی له ماوهیهکی کورتدا بریار لهسهه داواکاریهکعت دهات. نهگەر ههلهپهساردنهکعت رهت بکاتهوه، هۆکارهکانی نهوت پیدهدریت.
- داوهی نهه نامیلکهیه زانیاری تیدایه دهرباره ی نهوهی پیوهندی به کامه دهسهلات بکهیت بو تیئهلهچوونهوهی بریاریکی نهه ولاته.

له ماوهی تیئهلهچوونهوهکه دهسگهیشنتت بو یارمهتی یاسایی پیدهدریت، و نهگەر پیویسته بکات، یارمهتی زمانهوانیشت پیدهدریت لهلایهن وهرگیپریک. لهوانهیه داوی بوونی یارمهتی یاسایی بهخواریی بکهیت نهگەر پاره ی نهوت نهبیت. داوهی نهه نامیلکهیه زانیاریهکانی پیوهندیکردنی نهو ریخراوانه ی تیدایه که یارمهتی یاسایی پیشکمش دهکهن و دهتوانن یارمهتیت بدن دهرباره ی تیئهلهچوونهوهیهک.

دهست بهسەرکردن

ئەو كەسانەى سەر به خۆ نین له گەشتکردن بۆ ئەو شوێنانەى حەزى پێدەكەن و خراوەنەهه به‌آه‌خانه‌یه‌كى داخراو كه ناتوانن جێى بهێلن پێیان دەوتریت "دهست به‌سەر‌كراون".

ئەگەر مێردمنداڵێكى به تەنهايت له‌وانه‌به له شوێنێكى مانه‌وه بژیت كه رێسای تێدایه كه تۆ پێویسته له‌ناویدا به‌مێنیته‌وه له شه‌ودا یان له‌و كاته‌ى ده‌روه تاریكه یان رێسایه‌ك كه واته تۆ ده‌بیت ئەو كەسانەى ناگادار بکەیته‌وه كه چاودزیت ده‌كەن ئەگەر بچیته ده‌روه و كاتیك ده‌گەریته‌وه. ئەم رێسایانه بۆ پاراستنى سه‌لامه‌تى تۆن. ئەمه به‌و واتایه نیه كه تۆ له شوێنێكى دهست به‌سەر‌كر دنایت.

منداڵان هەرگیز ده‌ست به‌سەر ناکرین!

نایا تۆ ده‌ست به‌سەر‌كراویت؟ ئەگه دُنیا نیت، ئەگەر ده‌ست به‌سەر‌كراویت ت‌كایه ناگاداری ده‌سه‌لاتداران، نوینهره‌كه‌ت یان ر‌واژ‌كاری یاساییت به زووترین كاتی گونجاو⁶ بگه‌وه. نینجا ده‌توانیت قسه‌یان له‌گه‌ل ب‌كه‌یت ده‌رباره‌ى حاله‌ته‌كه‌ت و ئەگەر ده‌ست به‌سەر‌كرا بیت ئەوه ده‌رباره‌ى ئەگه‌رى تانه‌دان له‌ پریار ده‌ست به‌سەر‌كر دنه‌كه!

مه‌ترسیه‌كه هه‌یه كه ده‌ست به‌سەر ب‌كریت له‌ ماوه‌ى ر‌ێوشوێنى دو‌بلین. زۆرینه‌ى كات، ئەمه‌ روو ده‌دات كاتیك ده‌سه‌لاتداری حكومی ب‌روا ناكەن كه تۆ ته‌مه‌نت له‌ژێر 18 سالی بیت و ترسی ئەوه‌یان هه‌بیت تۆ ر‌اب‌كه‌یت یان خۆت بشاریته‌وه له‌وان له‌بهر ئەوه‌ى تۆ ده‌ترسیت بۆ و‌لاتى خۆت ب‌گه‌ریته‌وه.

مافی ئەوه‌ت هه‌یه كه ناگادار ب‌كریته‌وه به‌ نووسراو ده‌رباره‌ى هۆكاره‌كانى ئەوه‌ى بۆچى ده‌ست به‌سەر‌كراویت، و ده‌رباره‌ى ئەوه‌ى چۆن ده‌توانیت تانه له‌ فەرمانه‌كه‌ى ده‌ست به‌سەر‌کردن به‌دیت. هه‌روه‌ها مافی یارمه‌تى یاساییت هه‌یه ئەگەر حەز ب‌كه‌یت تانه له‌ فەرمانى ده‌ست به‌سەر‌کردنه‌كه به‌دیت، بۆیه قسه له‌گه‌ل نوینهره‌كه‌ت یان ر‌واژ‌كاری یاساییت ب‌كه ئەگەر ناززیت.

6) ئەو كەسه‌ى له‌ لایه‌ن ده‌سه‌لاتدارانه‌وه به‌ نوینهرى تۆ ناسراوه نوینهرایه‌تى به‌رژه‌وه‌نده‌كانى تۆ ده‌كات به‌رامبه‌ر یاسا. نوینهره‌كه‌ت و/یان ده‌سه‌لاتداران پێویسته نامۆژگاریت ب‌كەن ئەگەر پێویستت به‌ دانیه‌ك بوو، به‌لام هه‌روه‌ها ده‌كریت داوايان لێكه‌یت بۆ یه‌كێكى تر له‌بهرى تۆ ر‌ێنمایی ب‌كەن. سه‌یرى داوه‌ى ئەم نامیله‌كه‌یه ب‌كه بۆ ئەو ر‌یكخراوانه‌ى كه ده‌كریت نوینهرایه‌تى یاساییت پێشكەش ب‌كەن.

ئەگەر لەماوەی رێوشوونی دوولین دەستە بەسەکرایت، کاتی دیاریکراو و پروسەکە بۆ تۆ بەم شیوەیە دەبێت: پێویستە داوا لە ولاتیکی تر بکەین کە بەرپرسانی یەتی وەرگیریت بۆ تۆ لە ماوەی **یەک مانگ** لە پێشکەشکردنی داواکاری پەنابەریت. ولاتی داوالیکراو پێویستە لەماوەی **دوو هەفتە** وەلام بداتەو. لە کۆتاییدا، ئەگەر بە دەست بەسەکراوی یەتییەتەو، پێویستە گواستەوێکە لەماوەی **شەش هەفتە** لە پەسەندکردنی داواکاریەکەت لەلایەن ولاتی بەرپرسانی یەتی بکەیت.

ئەگەر باریار دەدەیت تانە لە باریارەکەت دەست بەسەکردن بەیت کاتیک دەست بەسەریت، دەسەلاتدارانی حکومی هیچ ناچارکردنیکیان نیە بۆ گواستەوێکە لە ماوەی شەش هەفتە. دەسەلاتدارانی حکومی ناگادارت دەکەنەو دەربارە بەرپزاردەکان.

ئەگەر دەسەلاتدارانی حکومی پابەندی کاتی دیاریکراو نەبن بۆ داواکردن لە ولاتیکی تر بۆ وەرگەشتن بەرپرسانی یەتی تۆ، یان گواستەوێکە لەکاتی خۆیدا جێبەجێ نەکەن، دەست بەسەکردنەکەت بۆ مەبەستی گواستەوێت لە ژێر رێسای دوولین کۆتای دێت. لەو حالەتە، سنوورداری ناسایی کاتی نمایشکراو لە لاپەرە 11 جێبەجێ دەبێت.

نایا مافه کانت چین لهو ماوهیهی نیمه بریار ددهین که کی له تو بهر پرسیاره؟

مافی نهوت هیه لهم ولاته بمینیهوه نهگه نیمه بهر پرسیار بین له کارکردن لهسر داواکاری په نابهریت، یان، لهو شوینهی ولاتیکی تر بهر پرسیاره، تا بو نهو شوینه دهگوازی ریتیهوه. نهگه نهو ولاتهی که نیستا تیایدایت بهر پرسیار بیت له کارکردن لهسر داواکاری په نابهریت، مافی مانهوت لیره هیه تا بریاری یه کهم دهربارهی داواکاری په نابهریت دهریت. ههروهها تو شایستهی سوډیکی له مهرجهکانی و مرگرتنی ماددی، بو نمونه، شوینی مانهوه، خوراک، هاتد، لهگه چاودیری پزیشکی بنهرتی و یارمهتی پزیشکی باری لهناکاو. ههروهها شایستهی چونه قوتابخانهیت.

دهرفتهی نهوت پندهریت که زانیاریمان پبدهیت دهربارهی حالتهکهت و مانهوهی نهاندانی خیزانت له ناوچهی ولاتانی دوبلین به شیوهی زارهکی و/یان نووسین، و لهکاتی نهجامدانی نهه، بو بهکارهینانی زمانی خوت یان زمانیکی تر که باش قسمی پبدهکهیت (یان بوونی و مرگیریک، نهگه پنیوست بکات). ههروهها کوپیهکی نووسراوی بریاری گواستههوت بو ولاتیکی تر و مردهگریت. ههروهها شایستهی نهوهشیت که پهیو مندیمان پیوه بکهیت بو زانیاری زیاتر و/یان پهیوهندی کردن به نووسینگهی ریکخهری بالای نهتهوه بهگرتوهکان بو کاروباری په نابهران (UNHCR) لهم ولاته.

نوینه ره کهت و دهسه لاتدارانی حکومتی روونکردنهوهی زیاترت پبدهدن دهربارهی مافه کانت!

ئایا چی بهسەر ئەو زانیاریی کەسییانه دیت کە پیشکەش دەکەیت؟ چۆن دەزانیت کە بۆ مەبەستی هەڵە بەکارنایەت؟

دەسەلاتدارانی ولاتانی دووبلین ئەو زانیاریە ئالوگۆر دەکەن کە تۆ پیشکەشیانی دەکەیت لە ماوەی ژیوشوینی دووبلین تەنها بۆ جێبەجێکردنی نەرکەکانیان لە ژێر ژیانی دووبلین.

تۆ مافیکت هەیه بۆ دەسگەیشتن بە:

- بۆ زانیاری پەيوهست بە خۆت. مافی ئەوەت هەیه دانای ئەم چەشنە بکەیت وەک گۆرینی ئەگەر راست نەبێت یان بێسەریتەوه ئەگەر بە نایاسایی کرابێتەوه؛
- بۆ ئەو زانیاریانەى ئەوه روون دەکەنەوه چۆن داواى ئەوه دەکەیت زانیاریەکەت راست بکەیتەوه یان بێسەریتەوه، بەهەخۆگرتنی زانیاریەکانی پەيوهندیکردنی دەسەلاتداری لێهاتووی دیاریکراوی ناسراو وەک بەرپرسیار لە ژیوشوینی دووبلین، و بۆ دەسەلاتدارانی پاراستنی دانای نیشتمانی بەرپرس لە گۆیگرتن لە داواکاریەکانت دەربارەى پاراستنی دانای کەسییت.

لەكۆی دەتوانیت بۆ رینوینی بجیت

ووردهكاری پهيوهندی دهسهلاتی
چاودیری نیشتیمانی (پاراستنی داتا)
toimisto Tietosuojavaltuutetun
(نوسینگهی پاراستنی داتا)
PL 800, 00521 Helsinki
+ 358 295 666 700
خزمهتگوزاری زانیاری:
+358 295 616 670,
دووشمه-پینج شهمه 9-11 و 13-15،
هینی 9-12
tietosuoja@om.fi
www.tietosuoja.fi

ناسنامهی کۆنترۆلکهری یوورداک و
نوینهرهکهی
خالهکانی پهيوهندی: بۆردی پۆلیسی
نیشتیمانی (Poliisihallitus) و
خزمهتگوزاری کۆچی فینلاندی
(Maahanmuuttovirasto)

ووردهكاری پهيوهندی نووسینگهی
کۆنترۆلکهر
+ 358 295 480 181
Poliisihallitus (بۆردی پۆلیسی
نیشتیمانی)
PL 22, 00521 Helsinki
kirjaamo.poliisihallitus@poliisi.fi

ووردهكاری پهيوهندی دهسهلاتی
پهنابهری
Maahanmuuttovirasto
(خزمهتگوزاری کۆچی فینلاندی)
PL 18, 00581 Helsinki
+ 358 295 419 600
ژمارهی خزمهتگوزاری بۆ ئەم بابەته:
+ 358 295 419 627,
سینشهمه - پینج شهمه 10-11
www.migri.fi

نوینهری میردمندانیکی تهنها
دادگای ناوچه نوینهریک دیاری دهکات بۆ
ئهو میردمنداله تهنهایهی داوای پهنابهری
دهکات. ناوهندی وهرگرتن داواکاریهکمت
پیشکەش به نوینهریکی دادگای ناوچه
دهکات.

پاراستنی مندال
ناوهندی وهرگرتن داواکاروه بۆ ریکخستنی
گشت خزمهتگوزاریهکانی خوشگوزهرانی
کۆمهلایهتی بۆ ئهو مندالهی به پۆیست
ههژمار دهکرت بۆ تهنروستی و گهشه
لهلایهن لیکۆلهری کۆمهلایهتی دیاریکراو
بۆ کتیبسهکه. ئەگەر ههر پرساریکت
ههیه، قسه لهگهڵ لیکۆلهری کۆمهلایهتی
ناوهندی وهرگرتنی خۆت بکه.

دهسهلاتی بهرپرسیار له ریشوینی دوبلین
Maahanmuuttovirasto
(خزمهتگوزاری کۆچی فینلاندی)
زانیاریهکانی پهيوهندیکردن لهسه رهون.

نووسینگه‌کائی یارمەتی یاسایی و
ری‌خراوه‌کائی پشتگیری په‌نابه‌ران
یارمەتی یاسایی. له‌لایهن نووسینگه‌کائی
یارمەتی یاسایی و نووسینگه‌کائی تری
یاساو پاریزمرانه‌وه پینشکەش دەرکرت که
ناوه‌ندی وەرگرتنیان ئاگادار کردۆته‌وه
دەرباره‌ی ویستیان بو پینشکەشکردنی
خزمەتگوزاریه یاساییه‌کان به داواکارانی
په‌نابه‌ری. بو زانیاری زیاتر دەرباره‌ی
یارمەتی یاسایی، تکایه قسه له‌گه‌ل
کارمەندی ناهەندی وەرگرتن بکه.

زانیاریه‌کائی په‌یوه‌ندیکردن ری‌خراوه
جیهانیه‌کان کۆچ (IOM)
IOM Helsinki
Unioninkatu 13, نهۆمی شه‌شه‌م
PL 851, 00101 Helsinki
+358 9 684 1150
iomhelsinkiavr@iom.int
www.iom.fi

ئەگەر دته‌وئیت خۆبه‌شخانه بو ولاتی
خۆت بگه‌رئیته‌وه، داوای نامۆژگاری له
ناوه‌ندی وەرگرتن بکه.

نزیکترین نووسینگه‌ی هه‌رمیمی
ری‌خه‌ری بالای نه‌ته‌وه یه‌گرتووه‌کان
بو کاروباری په‌نابه‌ران
UNHCR
Ynglingagatan 14, 6 tr
SE-113 47 Stockholm
Sweden
Tel. +46 8 457 48 80
swest@unhcr.org

Maahanmuuttovirasto
(خزمەتگوزاری کۆچی فینلاندى)
PL 18, 00581 Helsinki
+358 295 419 600
ژماره‌ی خزمەتگوزاری بو ئەم بابەته:
+358 295 419 627، سێشه‌مه -
پینچ شه‌مه 11-10
www.migri.fi

ئەگەر هه‌ز ده‌کەیت داتای په‌یوه‌ست به
خۆت ببینیت که له سیسته‌می یوۆرداک
تۆمارکراوه، داواکاریه‌ک پینشکەش
بکه له بنکه‌ی پۆلیس. ئاماده به بو
نیشان‌دانای به‌لگه‌ی زیاتر له ناسنامه‌ت.
پینشکاری ئەوه ده‌کەین که تو په‌یوه‌ندی
به خالی خزمەتگوزاری پۆلیس بکه‌یت
که داواکاری په‌نابه‌ری تۆی په‌سه‌ند
کرد. زانیاری په‌یوه‌ندی خاله‌کائی
خزمەتگوزاری پۆلیس له ویب‌سایتی پۆلیس
poliisi.fi به‌ر ده‌سته.

Suomen Punainen Risti
(خاچی سووری فینلاندى)
Tehtaankatu 1 a
00140 Helsinki
+358 20 701 2000
info@redcross.fi
www.redcross.fi

گه‌ران به‌دوای ئەندامێکی وون بووی
خیزان.

Rajavartiolaitos
Gränsbevakningsväsendet
The Finnish Border Guard